

NAŠE NOVINE

POLITIČNI-GOSPODARSKI I KULTURNI TEDNIK.

Prihaja vsako nedeljo. — Cena : »Naši Novini« je na leto 40 D. na polletta 20 D.
Oglasni se tudi spremajo. Cena ednoga kvadratnega centimetra za ednok 75 par.
Za večkrat popust. Rokopisi se nevrnejo.

Uredništvo i uprava je v Dolnji-Lendavi št. 32.

Lastnik lista : KONZORCIJ.

Odgovorni urednik i izdajatev : HARRY LEOPOLD ev. p. dühovnik.

I. Leto 22. štev.

Dolnja Lendavà, 17. oktobra 1926.

Cena edne številke 1 Dinar.

Páneuropa.

„Pán“ je grška reč i teliko zadeve, kak vse. Paneuropa-Vseeuropa. Vse države Europe naj bi se zdržile, naj bi mele vkupno finančno, prometno, trgovsko politiko, edne peneze, samo kulturno politiko bi vsaki narod svojo (gjuleš) v Beči. — Vkup so primeo. To bi bila Paneuropa, Zvezli dobri, imeniti ljudje iz vseh zna Europa, zveza evropskih držav, ali zjednjene države Europe.

Kak je v Zjedinjenih Državah Severne Amerike lehko 48 držav vkup edna država, tak bi 28 evropskih držav tudi lehko edno državo tvorilo. Med temi 28 državami so ročunane tudi male državice Luxemburg, Lichtenstein, Monako i Andora.

Že Veliki Napoleon casar je mislo na to, kabi v celoj Evropi samo edno vkupno državo nastavio. Probao je té cio z vojskov dosegnoti, pa se njemi ne posrečilo. Zato je v svojem teštameneti napiso, naj njegovi nasledniki tudi za té veliki cio delajo, ali ne zvojskov, nego po mirovnej poti, s sporazumom.

Svetovna vojna je uničila gospodarsko moč Europe. Nove maje i velike carine so napravile nezgodne gospodarske težave. Zato ti najbolji i najčedneši može Europe začinjajo agitacijo za Paneuropo, za edno samo zvezno državo iz vseh evropskih držav.

Velikansko delo, ali vredno vsega truda! Zadosta žalostno je, ka Europa že blizu 2000 let čuje Kristusov Evangelium, pa je itak ešče dnes raztrgana na 24 vekše tev i gorstanenje Europe pomali 4 maličke države. Ljudje govorijo od lübavi do bližnjega, od bratstva, od ednakosti vseh lüdi, ali v djánji toga božega nauvaka ne nasledujejo, nego sovrážijo i uničujajo eden drugga. Do zdaj so samo svetniki (svéci) bili paneuropejci, šteri so ne delali razlike med lüdmi i jezikami. Zato meramo z veséljom poz-

draviti novo paneuropsko gibanje. Naj se narodje približavajo eden ovom, naj spoznavajo eden ovom človeka, ednakoga sebi, naj privoščijo eden ovom edna ke pravice.

V začetki oktobra so držali glasitelje Paneuropе prvi kongres no politiko bi vsaki narod svojo (gjuleš) v Beči. — Vkup so priimeo. To bi bila Paneuropa, Zvezli dobri, imeniti ljudje iz vseh držav Europe. Vsi so z veséljom pozdravljal té začetek. Vsi so toga mišlenja. Ka se neprenosne gospodarske razmere samo tak dajo ozdraviti, či se vse države Europe zdržijo v edno veliko državo. Ali zdržitev, ali pogin.

Na konci zborovanja so vodáli na vse evropske lüdi sledéčo objávo :

„Zbuditela se je evropska zvest. Paneuropski kongres je pokazao volo, da se zdržimo. Misimo se zdržili, naj dokončamo svájo med evropskimi bratami, naj pokopamo politično, gospodársko i narodno sovražtro med evropskimi narodi i naj pripravimo mirno vkupno delo slobodnih narodov. Zdržili smo se, naj

mejé med evropskimi državami nevidne napravimo, ar one ovirajo mir i gospodarski razvoj ; naj vojsko nadomestimo z razsodisčom, carino z gospodárskov vkupnostjov, sovražtro i podjárnjenje z národnov ednakopravnostjov.

Samo té program reši Europa od političnoga i gospodárskoga pogina. Zovemo vse europejce, Kristusov Evangelium, pa je itak naj nam pri tom deli za zdržiščem, carino z gospodárskov vkupnostjov, sovražtro i podjárnjenje z národnov ednakopravnostjov. Pozovéjo konferenco v seh držav, da pripravi evropsko zvezo. Aperi paneuropejci, šteri so ne delili razlike med lüdmi i jezikami. Pomagajo zjednenje Europe, ar

tovni mir. Apeliramo na vse evropske žene, naj celijo rane, štekov omi, naj spoznavajo eden v re je svetovna vojna odprla, i naj ovom človeka, ednakoga sebi, pomágajo pri gradbi ednotne i trajne Europe. Apeliramo na evropsko mladino, naj v našem dühru gradi i se bori za novo Europo. Apeliramo na vse lüdi, ki so dobre vole, na vse narode na izhodi i zapadi od naše zemle, naj ne pustijo vgasniti Europe, toga svetilnika človeštva !

Veliki, lepi program! Srečni bodo, ki se včakajo dopunitve toga želenja. Premislimo si samo, kakše dobrote prinese vsem evropskim narodom to, ka ne bo državnih mej, ne bo vojske, po celoj Evropi isti penezi, kamšteč lehko potuješ brez potnoga lista itd. Odkod so veliki davki, odkod dragoca? Ar država dosta vojakov, žandarov i obmejnih stražnikov drži; ar se na meji od vsekoga blaga velika carina mora plačati. Vse to bi odpadnolo, či bi se med evropskimi državami gospodárska ednota ali vkupnost napravila.

Ali za té veliki cio morajo vsi evropski narodje áldove (žrtve) prinesti, morajo opüstiti svoj nekrščanski nacionalizem i divji šovinizem. Ar dokeč do ti močnejši narodje žezeleli pod svojim oblastjov držati slabejše narode druggoga jezika, dokeč do obstojale krivične pariške „mirovne pogodbe“, tečas je zaman gučati od Paneuropе, od zveze evropskih držav. Prle trbe poravnati včinjene krivice, nazaj dati vsakom narodi, ka je njegovo, ka po naravnem zakoni njemi pripada. Zroke sovražtra trbe iztrebiti, te do narodje pripravni pogajati se, sporazumi se za vkupno veliko državo cele Europe za zjednenje države Europe.

Podpirajte i naročte si „Naše Novine“.

Grehi törniškoga komunista.

Kontler, törniški nadučitelj, je z Madjarskoga pobegno v Prekmurje, ar so ga tam zavolo komunizma vovrgli z vučitelske službe. Njegova obsodba je v »Naših Novinaj« že objavljena bila. — Tü zdaj po drobnoma, po imeni popisemo njegove grehe, zavolo šterih so ga obsodili.

1.) Kortešovao je za komunizem, v školi je predávanje držao od komunizma ino je pravo, ka či de sam, pa komunist ostáne.

2.) Kacor Jožeta je gori pozvao, naj prek dä blagajno urbarskih posestnikov načelniki komunistovskoga sovjeta (lánača), ar — veli — pod komunizmom drugi nesme v rokaj meti javnih penez. —

3.) Siromake je proti bogatim hujškao i stem kortešuva, ka včupni log urbarskih posestnikov razdelijo. —

4.) Na vučitelskem shodi je tovariše pozivao, naj se komunistično organizovajo, ar ovak ne dobijo živilenskih potrebčin. —

5.) Bio je reden zapisnikar komunističnoga lánača v Nagykutaši i vodo je zapisnik lánačeve seje ino je kak takši tudi v Kiškutaš hodo organizirat občino na komunistični način. —

6.) On je pisao ovádbo na komunistični direktorium za odstranitev okoliškoga notariusa. —

7.) Razlagao je odrédbe sovjetske vlade ino je bio voditev krajevne organizacije proletarske diktature. —

8.) Tak zagrizen je bio v komunizem, ka je od domaćinov ne bio izvolen v lánač, ar so se bojali, ka bi on ešče cérkév odao. —

9.) Šolarom je prepovedao katoličanski poklon »Hválen bojdi Ježuš Kristuš«. —

10.) Na zádnje je 2. julija 1919 leta z navdušenosti za komunizem notri rukivao v erdečo vojsko. —

Vse to je v obsodbi popisano i po svedokaj potvrđeno. —

Vidite prekmurci, to je tisti človek šteri Kleknov »Népujšag« i »Novine« piše. — Té zagrizen komust še krščanske prekmurce včiti. On se drzne poštene lüdi

napádati. — Žalostno je, ka g. Klekl takšega pomagáča imá. — G Klekl ga pač ne pozna. On vsakom vörje, ki se njemi naličavle, posebno takšemi, šteri njemi v njegove novine kaj piše. Záto je g. Klekl toga komunista že ednok dao nastaviti za školskoga nadzornika v Dolnjoj Lendavi. I te človek zdaj zato piše članke v Kleknove novine, da bi ga g. Klekl dáo imenúvati za školskoga nadzornika v Murskoj Soboti. Voščimo njemi to sližbo, naj ga tak v Soboti tudi spoznajo.

Ka je pa to?

Klerikalni list „Slovenec“ piše, da se je ne davno v Dolnji-Lendavi ustanovila nova organizacija z imenom „Narodni svet Slovenske krajine“. Ta nova organizacija de prej proti horvatskimi, v istini pa proti madjarofilskimi gibanji v Prekmurji. Narodnoga sveta cil je boj za narodnost i za vse, ka je slovensko. Gibanje naj bode nadstrankarsko. Vodstvo naj prevzeme takši človek, ki ma zadosta ugleda i ka je glavno, ki pozna razmere i tak de zno, gde i ka more začnoti, da se cil dosegne. Mlada inteligencia ne dosegna toga cila sama

Z velkoga tak piše klerikalno glasilo „Slovenec“. Prekmursko lüdstvo že dosta slovenski organizacijov pozna, pozna Sokola, Orela, tudi Orjuno i zdaj k tem ešče nikaj novoga pride, to de pa „Narodni svet Slovenske krajine“. Vse prvejše organizacije so strankarske, edna klerikalna, druga samostojna demokratska i Bog zna kakše, ta nova organizacija

de samo za Prekmurje i de brez strankarstva. Namén, cil te nove organizacije de boj za narodnost i za vse ka je slovensko, proti horvatskoni i madjarofilskomi gibanji v Prekmurji. Oh siromaki! Zakaj se pa tak bojite i strašite, Prekmurje je ne proti tistomi ka je slovensko, slovenci lejko nücajo svoj slovenski jezik v Prekmurji i mi pa samo to zahtevamo, da bi mi svoj stari vendski jezik tudi lejko nücali v uradaj, v šolaj, či pa ne te se pa naj pripela v urade, v šole namesto Slovenskoga, horvatski jezik. I pitamo, što je v Prekmurji madjarofil? Ali smo mi protidržavni element? Ne, to smo nigdar ne bili, mi smo za edinstvo države, ali istina je pa, da smo proti tistomi, da bi Slovenija dobila hegemonijo obri nas. I zakaj smo proti tomi, zato, ar čútim i vidimo, da smo mi zavrženi i dojpoglednjeni od tak zvani naši „slovenski“ bratov. Mi ščemo ostati v našoj državi i podložni smo državnim zakonom, ali to nam pa nemrejo zapovedati, da bi hvalili Slovenijo i zakaj jo nemremo hvaliti i zakaj smo ž njov ne zadowolni, to sami znajo, ki z nami tak lagvo ravnajo. Mi neščemo kratiti last drügoga, zato pa juš mamo mi tudi to prositi i zahtevati, naj našo prekmursko last drügi tudi nekratijo. Či mi prekmurci k Horvatskoj ščemo spadati, to je naša prekmurska stvar i tū nema juša nam to zabraniti Slovenija. Lejko se nastavlja Narodni svet, lejko se nastavlajo strankarske, edna klerikalna, druga samostojna demokratska i Bog zna kakše, ta nova organizacija

organizacije ne stopi eden pravi prekmurec, ki poštuje svoj rod i ki na srci nosi svojega lüdstva žmeten šorš. Čakali smo že duga leta od Slovenije pomoč, ali nismo jo dobili nigdar, samo te so nam obečavali, kda so volitve bile. Ne smo nikaj dobili, zdaj njim pa mi hrbet pokažemo i to poščemo sebi v drügom mestti. Zato se naj za nas nikaj ne vojsküjejo, se je zaman, semen so oni posejali, zras tudi naj oni ženjajo. Mi idemo po svojoj poti, oni tudi naj po svojoj poti hodijo, mi smo za Horvatsko, ne smo bili nigdar slovenci, zato nas pa naj püstijo pri miri svojimi organizacijami.

Vodstvo te nove organizacije lejko prevzeme što koli, či de mladi, ali stari, je se zaman, či bar tak pozna naše prekmurske razmere, nikaj ne dosegne. Prekmursko lüdstvo več i dale samo svojim domaćim lüdem vörje, dosta so nas že zapelaval i za nos vodili, tomi je konec.

Zato pa, či so pa Slovenci resan nastavili, to novo organizacijo, tak zvani „Narodni svet Slovenske krajine“, naj so jo nastavili. Tomi narodnomi sveti samo telko povemo, da je to ne narodni svet, narodni svet bi samo mi lejko nastavili, ki smo prekmurci i ne takši, šteri so pred par letami ešče ne znali, gde je Prekmurje. I lejko povemo tudi tomi narodnomi sveti, da edne piknjice ne dosegne i je že v začetki na smrt osojeni.

Mi prekmurci pa li naprej, kak poštenjaki, kak pravični lüdje za svojo lepo bodočnost. Bog živi naš prekmurski narod i Bog živi naš novo horvatsko orientacijo!

Podlistek.

Božični večer.

Gospón Szántó Janoš je v vesi najbogši kmet bio. Zdaj je ravno larmo nad svojim slugom — Petivom, tak da so me rdečaste oči sploj vüprišle i med tem notristopi eden črnkasti dečko v dvor. Po obleki se da spoznati, da je kočiš pri gospodi v kaštelu. Ali na krščaki višeči rdeči pontlek kaže, da to slüžbo za mali čas tū more površti, notri more rukivati, ar je regrut. Kak zagledne čemernoga kmeta Janoša, odkrije si krščak i pravi: Ka se vam je zgodilo velki gospod, ka tak nazdrik molite vgojdno ete lepe nedele:

Eh, ka? Nedela se, nedela ta, odgovori čemerno gazda. Tisto je tudi manjak bio, ki je nedejo vörbro. Či dež pride, se mi namoci par voz pšenice, štero bi lejko notripripelo, či bi ne bila nedela. Ali v nedelo nesmemo delati, tak da bi to ne takši den bio kak drugi dnevi.

Tak si je mrmrao i več je ne pogledno na dečka, nego voj je šou na cesto, bogme ne proti cerkvi. Mladenc Gerő Miklós je za njim pogledno i tudi se je dale pobro na svoje delo. Prestoren dvor je bio, zasajeni z malinami, na ednoj strani se je na dugi vlekla gospón Szántója hiža. Na hiži se je ne vidlo njenoga lastnika bogastvo. Nisika hiža je bila to z malimi obloki, streha je slavom pokrita, šteri tudi tak visi, da se bojati, da ednok samo dojšpadne. Na dvora drügoj strani se vidijo lepe štale, hramba za silje. Na konci dvora se pa potegne edna mala hižica, tak da bi jo sram bilo, pa se nema sramüvati, ar je ne nazaj valon, kak pred njov stoječa.

Ta mala hiža z celim dyvrom je nigda drügoda kmeta last bila, ki se je zadužo i tak je prisiljeni bio zemlo, hižo i vse drügo odlati Szántó Jánosha oči. Hižo me je ne trbelo, naj jo nüca stari Gerő, tak dönok ma mesto, koma si glayo dojdene i tečas pazi na njegove svinje i gosi, dokeč on z celov držinov na poli dela. Zdaj se staroga Gerőja

sina dovica drži v maloj hižici, stara Žuža. Zdaj je že vred spravila svojo malo hižico i v svetešnji gwant oblečena je čakala svojega edinoga sina — Mikloša, --- že je čula njegove stopaje, kak se je bližo proti hiži.

Za mali čas sta oba dva šla v cerkev, mati i sin. Na obrazi Gerő-ojce je preveč dosta grb bilo, štere grbe je navola i trpljenje nihalo tam. Dosta stradanje žmetno delo jo je pred cajtom obstaralo. V prostno, čarno obleko je oblečena, na glavi robec ma zvezani, v rokaj, štere so od dela skorjatne i molitvene i pesmene knige nese. Zdaj se srečajo z ženov Szántó Jánosha, kak se v sakdešnjem gwanti z ednov vedrov pašči k hlevom, ali zato stane i pregovori Gerő-ojco.

Žuži pa že pa v cerkev ideš? Ja ta idemo, ka pa vi pa nete šli? Ah püsti me pri miri, kak bi jaz mela vremen ta iti, ve si ti tudi nora, da celi keden delaš drügomi, zdaj tudi ne ostanen doma da bi si počinola.

Tam v cerkvi si jaz najbole poči-

Politični glasi.

Uzunovičova vlada je odstopila.

V sredo je predsednik vlade Uzunovič v imeni cele vlade dojposedo. Uzunovičova vlada je šest mesecov vodila državne posle. Vse bivše opozicinalne stranke se zdaj preveč pritskavajo, da bi do vladnoga korita mogle priti. Samostojna demokratska stranka se ravno tak sili i rivle v vlado, kak slovenski klerikalci. Vodite slovenski klerikalci dr. Korošec je v Brežicaj pravo: ali se naj ešče dale bojujemo, ali pa naj spoznamo centralizem. Tak se kaže, da so se klerikalci i samostojni demokrati že navolili na opozicionalnoj klopi kričati i larmati. Klerikalci so privoljeni dojposedati z autonomije, naj samo v vlado morejo priti. Ali dnes ste tevi dve stranki, samostojna demokratska i klerikalna tistivi, za štero nišče ne mra i štere nikaj nemrejo dosegnoti i lüstvo je tudi dobro pozna i dela se njim že skrinja, štera je pri prihodnji volitvaj v sebe zapre. Najbole je gvüšno, da se nova vlada pa z radikalov i radičovcov stavi i tak de pa velko večino mela vlada i lejko de delala. —

Nova vlada na Českem.

Uradniško vlado je na Českem premenila parlamentarna vlada. V novoj vladi so češki agrarci tri ministarstva dobili, češka lüdska stranka dve, nemški krščanski socialci edno, nemški agrarci edno i češka obitna stranka edno ministerstvo. Dve ministerstvi dobi slovaška lüdska stranka (Hlinka), pet ministerstrov pa strokovnjaki vodidijo, ki so ne parlamentarci. Ministerski predsednik je češke agrarne stranke voditel: Švehla.

nem, gda poslušam našega dobraga ešperesa predgo.

Ve pa vi tudi celi keden delate, vlečete jarem i zdaj dönok tudi ne počivate doma, i nedete v cerkev, njej pravi mladenec.

To je drügo, ti norc! Što telko bogastva ma, kak mi, tam jaz niti v nedelo nemam počinka. Ka pa ti manjariš tū, pašči se zdrvami, naj se segreje lug znaš ka mi v kedni nemamo časa, je skričala Szántó-ojca na hčer.

Szántó Juliška je edna bleda, 17. let stara deklička bila, ne ravno lepa, ali tudi ne grda. Gđa je mati tak skričala na njo, jo sram postanolo i v kühinjo je odbežala. Szántojojca je proti hlevom šla z vedrov i v sebi je muila: zaman ste tak sveti, dönok samo cerkvene miši ostanete.

Gerőjca je pa z sinom v cerkev šla i pravi sini: Jaj, da so ti to siromaški lüdje, da v lagojem mestu iščejo k blženosti pelajočo pot. Vöri mi moj sin, dostakrat mi je žmetno spadnolo naše

Znižanje poslanske plače.

V sredo so si razgovarjali vsi voditele parlamentarni klubov pod predsedstvom Marka Trifkoviča, naj se poslanske dnevnice znižajo. Predsednik je pravo, naj se s poslanske plače 20 % -ov dojpotegne da bode proračun menši. Vsi voditelje so to privolili, ali pripomnili so to, naj tej penezi se resan za siromaško lüdstvo ponučajo. Vlada znižati še proračun, ali po znižanji poslanski plač naj se znižajo vseh uradnikov plače i dnevnice i tudi naj se zniža številka uradnikov, kak v drugi državaj i tak de državni proračun lejko menši.

Stranka Dr. Nikiča.

Preminoči keden so Nikičovi pristaši sejo meli, na šteroj so nastavili svoj parlamentarni klub. Za predsednika so zebrali dr. Nikola Nikiča, za podpredsednika Štefana Klaica, za tajnika dr. Ivan Lončareviča. Eden razglas so tudi vodili svojim volilcom, v šterom na znanje dajo zroke, zakaj so svoj posebni klub i stranko nastavili.

Vogrska vlada odstopila.

V četrtek je vogrska vlada držala svojo ministersko sejo i sklenila je, da predva svojo ostavko državnimi upraviteli Horthy-ji. Vogrska vlada je zavolo frankove falzifikatorske afere odstopila. Državni upravitev je demisijo naznačenje vzeo. Vlada vodi posle dale i givšno da ministerski predsednik: Bethlehem dobi mandat, da sestavi novo vlado.

Na vogrskem z decembrom pride v promet novi penez »pengő«. Zdajšnje peneze do notrimenjavali 6 mesecov od decembra naprej.

Konferenca jugoslavenski kat. püšpekov.

Preminoči pondelek se je začnola konferenca jugoslavenski pü-

velko siromaštvu, gda vam je oča dugo betežen bio, ka smo meli, smo vse potrošili na doktora, na poteko. Dostakrat bi rada bogata bila, i sem nevoščena bila proti tem, naj mi Bog odpusti! Ali gda vidim, da pri svojem bogastvu tej nemajo bogšega dela, kak jaz siromak, ki samo tisto zemlo dobim ednok, v štero me pokopajo. Ravno tak morejo delati od gojdne — do večera, kak jaz, i ravno se tak stiskavajo v ednoj maloj hižici, kak kakša siromaška držina i bogme jaz si večkrat kaj bogšega spravim, kak pa tej. Ali nihajmo je, če že na svoje telo nikaj ne dajo, da bi kaj dali na svojo dušo. Ali ne daj Bog, da bi se smilovali nad kakšim siromakom nišče nesme k njihovoj hiži iti kaj prosti, ar ga odtrajajo.

Ka takši človek more ešče zaspasti? Bogme bi svojo dušnovest ne menila ž njihovov, pa sem jaz tudi grešno stvorjenje.

To je bogme vse istina, pravi Mikloš. Vsigdar samo zemlo i zemlo kūpije i v tem leti, gda de tak dobra,

špekov v Zagrabu i navzoči so vsi püšpek. Glavna točka konference je bila, kakše stališče naj vzeme jugoslovanski kat. episkopit proti krematoriumi, proti žganji mrtvecov. Naimre v Subotici šejo krematorium postaviti, Jugoslavenski kat. episkopat je proti žgani mrtvecov i to za pogansko drži i ostro obsodi to. Spomenico so poslali od toga ministerstvo, štero je v imeni kat. episkopata zagrebski nadpüšpek Anton Bauer podpis.

Nedelja

po risalaj dvajsti prva.

»I ga je pograbio i davio, govoreči : Plačaj, ka si mi dužen!«

Denešnji evangelij nam pričuje o človek, šteri je bio dužen 100 denarjev. I ka se je njemi zgodilo? Njegov vüpnik ga je zgrabio za grlo i je kričao: »Plačaj ka si mi dužen!« Drügoga so pa v 'ječo vrgli, dokeč na bo poplačao svoj dug.

Dug je tudi dnesdén velka nesreča za vsakšega! Što je pa tomi kriči, či si dug napravil? Naivečkrat sam! Velka nesreča je za kmečkoga človeka, či si samo posestvo kupi, ar namesto da bi se obogatio, ob zadnjem ešče tisto zgubi, ka je prve meo.

Ešče hujše je, či si što s kričicov še pomagabi. To ka si s kričicov pridobiš, je odprta rana na posestvi. Dosta takših ja, šteri so se z dugom obogatili. Začeo je s trgovinov, naročio si je blago na kredit, vse veselo odao, skrio peneze i napovedao konkurs. So trgovci, šteri so to že večkrat napravili i so dönek podpunoma mirni, kak da bi vse v redi bilo. Nesrečni! ne znajo, da jim je že pripravljeno v večnosti strašno prebivališče, dokeč ne povrnejo kričično blago.

Žetva, kak dosta penez dobijo za silje, ali stradajočemi dönek ne da edne dobre reči. I ešče svojoj držini ne da. Sina je že pregn, da je v Ameriko odišo i tečas nede pri miri, dokeč edino hčer tudi ne dene na nikaj z žmetnim delom. To je dönek proti Božoj zapovedi.

Pa odnoga krajcara nede neso se bom na drugi svet, pravi Gerjča. Zato ti pa pravim siromak moj sin, ne misli si več na to deklo, nigdar nede tvoja, rajši jo v smrt poženejo, kak bi jo pa takšemi siromaki dali, kak si ti. Ali jaz pa nemrem dojpovedati z Juliške, ve je pa takša kak angeo mili.

Da bi samo ne trbelo notirukivati, ka se zgodi žnjov v tej trej letaj.

Ne boj se moj sin, či te lübi, tak nezeme drügoga, jaz mo njej na pomoč i prosila mo Boga naj nam bode na pomoč.

Lepo vam zahvalim draga moja mati ka te pazili na njo!

— Dale. —

Nadalje tudi veselice napravijo dosta duga. Nekdaj so lüdjé lepo k sv. meši i navuki šli ovak po s lepo doma ostali, zdaj je pa v vensicaj ravnok tak kak da bi človik v varoši bio.

Ženske i dekle si dosta duga napravijo, ar se po mestni modi oblečejo, ka bi lejko izostalo.

Največa nesreča je pa, či gospodinja zapravlja ka vert zaslži, ali pa po gostilnjaj pije, deco pa doma posti. Takša žena v fórtoji več od hiže spravi, kak mož s štirimi konji more navoziti.

Zdaj bi što pitao, ka je pa pri tomi grešnoga? Greh je zapravljinost. Vsak človik more pametno gospodariti, ar de mogeo ednok Bogi račun dati o svojem gospodarstvi.

Što si brez potrebe dug napravio, je nespameten, je podoben samomorilci.

Što si pa dug napravi z namenem, da svoj dug nikdar nede poplačao, kradne. Tisti šteri svoje posestvo na ženo da pisati, da bi se odrešo duga, je pa krivičnik.

Ubožnost je, hudo, liki dug je grozen! Či ste pa ednok dužni, dajte vsakom, ka ste dužni. Nikomi ne bote dužni nikaj, ne zvün da se lübite med seov, ar šteri bližnjega lübi, je izpuno postavo.

GLASI.**Znižene pristojbine za pakete.**

Od 1. novembra se pristojbina za pakete zniža. Pristojbine do sledče: do 1 kg. 6 din. od 1—5 kg. 10 din od 4—10 kg. 20 din. od 10—15 kg. 30 din. od 15—20 kg. 40 din.

Polovična vožnja za dühovnike. Po starom srbskom zakoni je ministarstvo odredilo, da tisti dühovniki, šteri dobijo draginsko doklado majo juš za polovično tarifo na vseh jugoslavski železnici. Dühovniki prošnje svojim predstojnikom morejo notri dati.

Jutrova reca. List samostojni demokratov piše, da so mumijo Hadika iz kapelice Sv. Trojice v Dolnji Lendavi vkradnoli. I što bi to drugi včino, kak madžari, šteri samo tak dajo nazaj to mumijo, či se njim dobro plača.

Jutro pozam naše poslance, naj se energično vzemejo zato stvar.

Istina je pa to, da je to ne istina. Madžari nedo šli v Lendavo Hadikovo mumijo kradnot. Nekak je dobro nabikso Jutro, šteri je stem ednoga velkoga baka strelišo. Či se kaj zgodi v Lendavi, tistomi so že madžari krivi?

Starokatoliki. Starokatoliška vera nema dosta vernikov, ali ma svojega püspéra i zdaj je tüdik dobila svojega vojaškoga dühovnika. Po Slovenci je to protežiranje starokatolikov od državne oblasti. To je nikše protežiranje ne, to je samo pravica i dužnost od države.

Carinski dohodki. V zadnji deset dnevaj septembra so znašali carinski dohodki v celoj našoj državi 55,658.268 dinarov. Lüdstvo največ dače, kak carino plača, či si kupiš obleko, tam večkret polovico, kak carino plačaš. Te

visike carine spravljajo na nikaj lüdstvo.

Petdnevni delavni keden. Ameriške delavske zveze za to delajo, da bi delavni keden samo pet dni trpo i to bi naj tak bilo za vse delavce.

Lendava dale spi. V Murski Soboti za malo čas dobijo elektriko, v Lendavi to ešče dugo nede, ar si pri nas tak mislio lüdjé, da je bogše spati kak delati, zakaj bi se ešče za elektriko bri-gali. Lendavo pomali sosedne vesnice osramotijo, ar do prle mele elektriko kak mi. Lendava prebudi se, ar si že dugo spala.

Vsako mesto na drovnem placi manjak takšega, kama lüdjé dojdenejo svoje pridelke. V Lendavi tudi to nega, da se vse na tla more devati, štero se tam notrizamaže. Tak mislimo, da Lendavska občina ne tak siromaška, da bi par deskov ne mogla postaviti na drovni plac, to prosimo od voditelov občine ar se tak različni betegi širijo, či se vse na tla more devati. Čakamo!

Ogen. Domjan Štefan gostilničari so štale zgorele. Ogen je po ponoči vovdar. Požarna bramba i dosta lüdi je vküberprišlo, tak da se njim je posrečilo hižo obraniti od ognja. Nekši lagoj človek je mogo vužgati.

Telefon v Puconci. Tak velka i bogata občina že dugo prosi i čaka telefon. Zdaj je ednok zagvüšeno, da dobijo telefon.

Novi voditev pošte. G. Vezér Géza z Martjanec je dojdiao pošto-opravniški izpit i odsegma on vodi posle na Martjanskoi pošti.

Nesreča. Preminoči keden je Somi Jožef konja kúpo i gno ga je domo. Blizi Zamostja se je konj nikaj spačo i Somija je na tla vrgo. I zdaj je pa nikak nanjega skočo, ali tak nesrečno, da je težke poškodbe dobo i človek je med velkim trpljenjom mro.

Meščanska šola. Tak se čuje da je minister za prosveto dovolio, da se v meščanskoj šoli v Dolnji Lendavi v kратkom odpre prvi rázred. Starije i deca že tak žmetno čakajo to. Ali tudi naj se minister poskrbi, da dobre moči pošle se za vučitele, šteri do znali svojo dužnost dobro spunjavati i šteri do se resan brigali za decó, šteri je na njih zavüpana.

Zverinski mož. Čakathurner uradnik paromlina v Čakovci je šo inkasirat peneze k različnim strankam. Prišo je tudi v Varaždin k trgovci Lövinger, tam so me pravli naj večer pride nazaj. Večer da je nazajprišo so ga čakali pri vrataj, z nekšim železom so ga po glavi vdarili i na zadnje so ga v seno zkopali. Peneze me je Lövinger vkrageo. Da so ga prišli iskat, se je Lövinger tak prestrašo, da je na pod odbežo i dokeč so ovi iskali svojga uradnika, on se je tečas obeso. Tresti jezero dinarov je meo pri sebi Čakathurner. Obešenoga Lövingera ženo i eno slüžkinjo so areterali.

Koji putevi vode do ekonomskoga ojačanja hrvatskoga naroda?

(Predavanje za „Radišin dan 1926.“ priredili gg. dr. Ivo Pilar i dr. Mati Hanžeković).

Onda, kada sve ono, što Hrvati privrede i što hrvatska zemlja

doneset ili u sebi krije, ostane u hrvatskim rukama, onda će ekonomsko ojačanje hrvatskoga naroda biti gotova stvar.

Hrvati treba da shvate, da je narod u svojoj biti jedna radna organizacija, i da prama tomu narod organizuje za što intezivniji rad po principu samopomoći i samodovoljnosti (autarkije). To u ekonomskom pogledu znači da hrvatski narod sve, što treba, sam producira.

Osnovka hrvatske privrede od stoljeća je poljoprivreda. To treba tako da i ostane, jer na primjeru Engleza vidimo, koliku cijenu plaća narod, koji napušta princip poljoprivredne samodovoljnosti.

Narod jest 80 % seljak, dakle mali poljoprivrednik. Dok su druge države poljoprivrednu kulturu podupirale i unapredjivale upravo nevjerojatnim proračunima kod nas se vrlo malo činilo. Građanski stalež nije mogao izvršiti zadaću poljoprivrednog preporoda, jer se sam borio za svoj opstanak.

Kao što dakle rekosmo, naš hrvatski narod jest velikim dijelom poljodjelac. Naš dobar seljak, taj neumorni radnik u bijelim gaćama, srce je hrvatske narodnosti. On drži svu zemlju naših bogatih i čarobnih krajeva. Za njim dolazi naš obrtnik, radin i pošten, kojega je tudjinska industrija upravo zatirala. On velikim dijelom sačinjava hrvatsko gradjanstvo i nosi ne malu zaslugu u uspješnom narodnom otporu proti svim narodnim neprijateljima. Spomenimo samo naša bezbrojna kulturno-prosvjetna društva diljem domovine. Ta društva držalo je i danas drži svojim čistim rodoljubnim srcem većinom to naše skromno, ali svijesno hrvatsko gradjanstvo. Kako znamo, ta naša hrvatska jest prava riznica. Oceani poljana i livada, neizmjerne širine naših naših šuma, puni i krcati naši rudokopi ogromnih skupocjennih ruda, naše vode, biser naše domovine, naš Jadran u vijencu loze i maslina, — eto, to je ta naša draga i jedina hrvatske zemlja. I vidite, ta bogata zemlja, ne daje ni polovinu onoga svog bogatstva, kojega bi mogla dati. Taj komad pravoga raja zemaljskoga nije još nikada ispraznio svoja puna seoska njedra. A znate zašto? Zato jer je naša hrvatska poljoprivredna kultura tek u razvoju i mi se još ne koristimo njenim tečevinama. Poljoprivredna kultura plod je dugotrajnog iskustva i računa i nosi uvjete sigurnog napretka. Ekonomski odnosno poljoprivredna naobrazba primijenjena na naš život, donijeti će i našem seljaku preporod u njegovom malom seoskom gospodarstvu.

Mesto deset vreća jedre pšenice on će gospodarski upućen dići sa iste parcele dvadeset vreća. Sirovine koje on danas ni ne sije koje su potrebne domaćoj indu-

striji, on će dizati sa zemalja, koje mu kroz godine ležahu kao planovalište blaga. On će znati koristosno upotrebiti svaki pedalj svoje zemlje i njegovo će se blagostanje dići, on će postati ekonomski jak. A kada naš seljak postane tako napredan gospodar,

onda čemo moći reći, da su naši ekonomski temelji čvrsti. O muci grozovi vise — veli naša narodna poslovica. Nije teško nije nemoguće podići našu poljoprivrednu kulturu, jer smo svi svijesni te potrebe!

Sila kladu valja — pa tako i mi moramo složno, stalnim putem i programom pristupiti riješavanju toga našega novog nacionalnog zadatka. Mi moramo ići u naš narod i medju njima širiti gospodarsku prosvjetu, moramo iz početka početi narod gospodarski odgajati. Iako taj rad vrše danas mnoge i mnoge naše organizacije, on je još premalo intezivan i organizovan.

Postaviti čitav naš narod na novi moderni poljoprivredni osnovi nije posao za nekoliko ljudi, a kroz nekoliko godina, nego je to ogroman posao, u kojem moraju sudjelovati svi narodni sinovi i to kroz mnogo i mnogo desetaka godina. Osim poljoprivrednih tečajeva i jasnih i razumljivih predavaњa, treba naš narod upravo preplaviti jettinim pućkim izdanjima o narodnom gospodarstvu i u njemu uzgajati postojano interes za sva gospodarska pitanja. Čim će naš seljak opaziti malo napretka od našega rada, on će sav rado prionuti i biti marni saradnik naših nastojanja. Moramo uporedi ići za tim, da sa naših polja uklonimo sramotni drveni plug, dokaz naše gospodarske zaostalosti. Rad naših društava za pobijanje ne-pismenosti tu će mnogo pridonijeti. Prvi plodovi toga poljoprivrednog preporodnog rada donijeti će u naša pitoma seljačka dvorišta strojeve, da zamijene polagan, naporan i skup rad seljački ruku. To će donijeti ojačanje zadružne baze naših seljačkih gospodarstava i ono će postati poticaj iznovenog podizanja i stvaranja tih naših starih blagoslovnih hrvatskih narodnih ustanova. Nije istina, da moderno doba nesi u svom krilu nužnu ekonomsku individualizaciju t. j. težnju pojedinaca, da si direktno stvari posve samostalan gospodarski osnov. Hrvatske seljačke zadruge bile su od uvijek matice narodnog blagostanja, a i biće našega naroda odgajano i razvijeno pod zadružnim krovovima sklonje zadružnom životu i to tim više jer se lakše odolijeva svim zahtjevima života. Primitivno gospodarenje, nesposobna da se bori proti naprednom gospodarstvu, donijelo je pod nekoć zadovoljne zadružne krovove bijedu i nezadovoljstvo,

sa iste parcele dvadeset vreća. Sirovine koje on danas ni ne sije koje su potrebne domaćoj indu-

pouči. Danas eto sve su prilike, da narod gospodarski izobrazimo, a u tom radu ne čemo više naići na zapreke vlasti. Šta više normaliziranjem našega državnog kućanstva biti će i država kadra priskočiti znatnim poljoprivrednim kreditima.

Prema razloženom, moramo najprije organizirati poljoprivrednu prosvjetu. To i samo to je prvi uvjet ekonomskog preporoda. Narod gospodarski spremam i dorasao, jest nepobjediva snaga, koja krči i ruši sve prepone na putu opće kulturnoga napretka. Narod ekonomski jak, znači narod blagostanja, narod otporan prema svim nedražama, narod svijestan svoje budućnosti. Taj gospodarsko-prosvjetni rad mora se naročito započeti medju Seljačkom Omladinom, jer je ona nosioc narodne gospodarske budućnosti. Ona po naravi bistra, zdrava, zanosna i vesela, a donekle već i upućena u mnoge i mnoge poljoprivredne tajne, rado će prihvatiči istinu moderne racionalne poljoprivrede.

Samu organizaciju toga gospodarsko-prosvjetnog rada kao i sam program ne bi bilo teško u tančine izraditi, no to nije svrha ovoga predavanja. Napredno gospodarstvo donijeti će obilnu žetvu uz mnogo manje troška i truda, a onda čemo biti kadri s našim poljoprivrednim produktima izaći na vanjska tržišta s snagom konkurenčije i neće više našu pšenicu zlatnicu tući jeftinoćom američke pšenice posijana i poževena strojevima, dok je mi sijemo rukama i u znoju lica skidamo je kosama i srpskim. Žitni krajevi naše domovine, koji su do danas davali mnogo, dati će još više, a krajevi koji su davali malo ili ništa, davati će mnogo, a to znači nova i ogromna rješka narodnog prihoda. Ekonomski preporod omogućiti će našemu seljaku, da sinove gospodarski iškoluje, i da nam se tako stvaraju domovi bogate i nezavisne gospodarseljaka. Program narodno-gospodarskog prosvjećivanja mora naročito sadržavati stavku o štednji i alkoholu. Hrvatski seljak jest prvočini nosioc hrvatskog narodnog bića, on je temelj narodne opojnosti i on ekonomski jak, osnov je hrvatske narode budućnosti. Neidemo za tim, da iz seljačkih domova vremeno zdrave i darovite sinove u činjeništvu, jer baš naša sela trebaju u svojoj sredini svojih rodjenih naobraženih sinova. Mi želimo, da ta naša buduća seoska generacija bude ekonomski jaka, dakle vjerni odraz hrvatske narodne sposobnosti.

U privrednom životu naroda razvijen obrt i trgovina jesu snažan gospodarski faktor. Mi još i danas dajemo sinove u obrt ili trgovinu ako neće da uče. Šta više, mi se prijetimo, da će nam sin, ako dobije drugi red u školi, za kaznu u postolare ili u trgovinu, prikazujći time te odlične privre-

dne grane nečasnim. To je jedno posve zlo shvaćanje. Baš valjane, darovite i razborite sinove treba da posvećujemo domaćem obrtu i trgovini. Trgovački i obrtni rad tako odlučan za opće-gospodarski napredak naroda i države, treba da je naročiti predmet naše pažnje. To naše privredno područje treba da ponarodimo t. j. da naši sinovi zaposljenu tu privrednu granu. Narodni milijuni promeću se kroz obrt i trgovinu i sa nacionalno-gospodarskog stanovišta i te kako je važno, u čijim je rukama ta grana privrede.

(Nastavit će se).

GOSPODARSTVO.

Tržne cene.

Dolnja-Lendava, 15. oktobra

100 kg. pšenice	280	Din.
" žita	180	"
" ovsu	160	"
" kukorce	160	"
" hajdine	220	"
" Prosa	200	"

PENEZI.

Zagreb 15. oktobra

1 Dolar	56.68	Din.
1 Schilling	8	"
1 Češka K.	1.67	"
20 zlati K.	210—	"
1 francoski fr.	1.44	"
1000 madžarski K.	0.79	"
1 Šveicki fr.	10.98	"
1 italijanska lira	1.88	"
100 dinarow v Zürichi	9.14	Fz.

Živilina.

MESO.

1 kg. govedine	13	Din.
" teletine	18	"
" svinskoga	18	"
" špeja	24	"
" masti	30	"

Edno jajce 1.25 par.

Naročnino i oglase

za

„Naše Novine“ i „Nélap“
sprejme

Barnabaš Erdősy
trgovina s papirjem v

Murski-Soboti

CRKVENA ULICA.